

Zbirka pjesama "Mladići" prva je moja štampana knjiga. Pjesme, koje se u njoj nalaze nastale su u razdoblju od 1950. do 1954. godine. One su zapravo uzete iz dviju rukopisnih zbirki. Razlikuju se po izrazu. Zbog toga nisam potpuno zadovoljan s knjigom. Posebno ne s njezinom kompozicijom; pjesme nisu odjeljene. Ali tome nisam kriv ja. Uostalom, nitko nije kriv. Pjesma, ako je pjesma, živi i na kamenu. U prilog zbirci mogu reći - da je moja.

Josip Pupačić

Pupačićeva opaska o izdanju knjige Mladići iz 1955.

*(Strojopis; Fond Josip Pupačić, Arhiv Odsjeka za povijest hrvatske književnosti
Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, HAZU)*

MLADIĆI (1955)
(Izbor)

MLADIĆI

Mladići su preskočili dvije rijeke
u potjeri za vremenom.

Pjevale su im zvijezde i ribe
i djevojke su im darivale svoje oblike.

Na obalama vijore kose...

Pjevale su im zvijezde i ribe
i ustalasana tijela žena.

Mladići su preskočili dvije rijeke
u potjeri za vremenom.

JESENJA PJESMA

Danas su odletjele ptice na sunčani jug,
danas su briznule vode ko krv iz dubokih rana,
a jablan, bezimen junak, vijori kosama grana.

Svirajte vaše ljepote, nosači jesenjih boja,
bacite maglene sante; bregovi plešu u svili.
U diple zadipli, momče, u gajde, starče, zacvili.

Cvatu siva nebesa. Pjevajte, grlate vode.
Na dnu se zelenog mora školjka biserna krije.
A stari opaki vjetar huluči, vrišti i vije.

Nebo je pjano i ludo. Ždrijebe se pticama čudi,
za kojima u bijesnom trku nestaju crni vagoni.
Gle! krilat netko na brijegu u božji bubanj zvoni.

Pjesma je rođeno čedo, riječi su ukrale snove,
pa bježe nekud u letu. Prostori beskrajem zjape,
a voćnjaci, beznadno goli, kroz suze mole i vape.

ZALJUBLJEN U LJUBAV

Volio sam je
kao travu
i kao jasenje,
ko trstiku i kanarinca,
ko uspavanku
i majčino buđenje.
Zaljubio sam se u nju,
u malu djevojku,
u njezine prste nemoćne,
u struk kostelje moje
zelene.

Volio sam je,
vodu divljeg jezera,
dijete u povelju,
vitku i brzu
jegulju.
Nju, u čijim se kosama
migoljila magla,
nju, čiji je vrat
skladni snop síta,
čiji je hod
šetnja paprati.

Nazivao sam je
vidrom i lasicom,
rijekom i pašnjakom,
srnom

i janjetom.
Jer se svlačila kao zora,
jer se podavala kao svijeća
i otimala
kao živica.

Volio sam je kao ženu,
ko dijete,
ko brata,
volio sam je kao mir
i kao povratak;
nju, vodu divljeg jezera,
dijete u povoju,
vitku i brzu
jegulju.

VIJESTI

Uspomeni moje braće

Ne pamtim taj glas,
ne znam otkuda je došo.
(Zar su svi glasovi takvi bez zvuka, nečujni?)
Ne pamtim taj dan,
i ne znam kako je prošo.

Ne znam tog glasonošu.
Ne vidjeh tako tužnih sutona,
jer volio sam ljeta,
i jeseni,
i zime...
I volio sutone.

Pa čemu te vijesti, rad čega ta zvona,
tko im je krila dao da mi proljeća mute,
tko im je noževe dao da mi krvare dane,
tko im je pravo dao da mi razore pute?

Ne vidjeh tako tužnih sutona.
A slutio sam da će doći
i da će mi odnijeti djetinjstvo.

... I došao je dan.
Sad ne znam koji je bio.
A bio je tužan...
I sunce je crno bilo nad našom kućom.

BEZ NASLOVA

Majci i ocu mjesto utjehe

Zatvorite vrata mrtvačnice,
i pustite mi ruke.
Pustite mi ruke umorne.

Zatvorite vrata mrtvačnice,
i okujte ih gvozdenim okovima,
da se nikada ne otvore.

Okujte, seljani, gvozdenim okovima
crnu tugu mrtvačnice,
neka jutro, jutro bijelo,
više nikada ne potamni.

I pustite me, seljani, u dalek svijet,
u dalek široki svijet.

DALEKO DOPIRE MAJČINA TUGA

Tuga je u tvojim rukama,
i u kosama tvojim,
a tko bi, tko bi je izreći mogao!

Daleka su groblja. Duboke noći.
Imaš li još suza?

Raspleti sijede vlasi.

Šume čempresi mladi.
Pjevaju ptice.

Znam da ću te naći na starom gumnu.
Ako se vratim.

STRUJANJA

Ulice raznose mirise na zvučnim pladnjevima,
parkom gologlav šeće bijeli dan.
Jezero kite šume zlatnim noževima,
a konjic zeleni kasa ožujkom zauzdan.

U vrtu djevojče boso na harfi vlasi svira,
i pršti vodoskok svjetla po dojčkama i bedri.
Mladić pod pazuhom srca nosi svežanj nemira.
Po moru prostranog neba sićušna lađa jedri.

Nevino gledaju stabla u sjenke što strastveno grle
i ljube crvenim ružom stopala gologa dana.
Čopori pitomih zvijeri nekamo neznano hrle.
Svija se u pijanoj žudnji ravnica razuzdana.

I prsti pjevaju kosom... Kroz ruke se prolijeva tijelo...
Našem se visokom nebu prohtjelo njihat u oku!
Trave su načulile uši da čuju plavo opijelo.
Gle! konjic plameno vrišti i preskače podne u skoku.

NAS SEDAM BRAĆE

Nas sedam braće
visoke
gledamo preko brijega
u tavne gudure.
Nas sedam braće
velike.
(Ja nisam velik. Malen.
Ali visoko
stojim uz svoju braću.) I pitam:
zašto se ogrće
sunce. I pitam:
zašto sunce
odlazi. Malen
stojim uz svoju braću
visoko. I pitam...

Velika. Velika su moja braća.
Sunce odlazi. Toplo je
od smijeha moje braće.
Gledam poljubljen:
dobro sunce
odlazi. I gledam:
stojimo visoki i gledamo.

Nas sedam braće
sestara, nas
sedam sinova. I naše sestre.

I naše tri sestre
pjevaju. A otac naš
sa štapom. Podbočen.
I naša mati svijetlom radošću.
Nas sedam braće. Stojimo.
Ja malen,
a mi visoki.
Nas sedam braće. Hej!
Nas sedam sinova.

MOŽEMO VIKNUTI U NEBO

Možemo viknuti u nebo,
koje ima dobrodušno i nagnuto lice.
Možemo zatvoriti vrata naša,
ili otvoriti srce naše.
Možemo zavaljati šumu i jezero.
Možemo poništiti svoj korak, mračan i usamljen.
Možemo se iskrcati na obali
i darovati svečanost nepoznatoj djeci.
Možemo izgledati kao jarboli,
ili kao prsti, ili kao poskoci.
Ako hoćemo; sa smijehom,
ili sa mjedenim oklopom.

DVIJE LIJEPE ŽENE

Dvije lijepe žene koracaju po nebu.
Pitam se: koja je od njih izišla iz moje molitve?
Ili: otkuda izvire rijeka kojom se spušta noć?
Ili: tko je predvidio raspust ljubavi?
Pitam se: koja je od njih izišla iz moje molitve?
Dvije lijepe žene; avaj!... Ne mogu da se vrate?
Ne mogu.

MOJI LJUDI, MOJ MIR I MOJA DJEVOJKA

Ja imam svoj mir
i držim da je moj mir
moj mir,
da su moji prsti moji prsti,
da su ljudi oko mene
moji ljudi,
da je siromašna dolina
moja dolina.
Tvrđim
da su ljudi oko mene
moji ljudi,
da je mir u meni
moj mir,
i da je dobra djevojka
moja djevojka.

FILIGRAN

Započeo sam neznalački i naivno
svoj posao,
ali su moji prsti bili okretni
i moje oči
obojene gorama.
Gradio sam kuću svoju
bijelu i otmjenu,
kuću u kojoj ću pogostiti svoje drugove
skromno
i pristojno.
I došli su od sebe moji drugovi
sa slijepim rukama,
i pustili su jata šišmiša
na plave prozore;
sa slijepim rukama
moji drugovi...
Zatvorio sam vrata mramorna,
zapalio sam prste ranjave,
i istjerao jata šišmiša
sa plavih prozora.
Kuća je moja bila
bijela
i otmjena.

OPTEREĆENE VIZIJE

Majci

Ti slušaš
kako dozivlje
iz ograda starih
Ivana
divlji šum
jeseni.
Ti si umorna.
I misliš
da je naše polje
groblje,
da ruke umorenog djeteta
izvlače iz ljesova kose,
i da ih prostiru
po njivama.
Ti si umorna.
A zloduh je dograktao u našu kuću
i vješa po njoj
crne zavjese.
Ti si – umorna...
Ti čuješ
da se prekinula rijeka
i moli te
da joj pomogneš.
A ti si uzeta.
I tuguješ zbog rijeke.
Žao ti je
Cetine.

PRIJATELJ

Trećega ljeta
po ulasku mom
u ovaj grad,
došao je lijep
u visokoj kiši.
U zamišljenoj ruci
donio je šum ravnice,
a jedna uska dugačka rijeka
u njegovim tihim koracima
skandirala je
svoje ime.
Boje zaljubljene jeseni
nisu znale otići
iz njegove kose.
I zima se (kradom) ponavljala
u njegovim tamnim vlasima.
Njegova je duboka duša
milovala zemlju,
i, izrasla iz zemlje,
uranjala u njezine ponore.

POSLIJE SMRTI

*Mladićima o kojima često mislim,
da su živi*

Sa užganim štapovima
ulazimo u kuće
mračne grobnice.
Za nama žamor hladni
čeljadi,
za nama mokri
gore putovi.
I sjene naše gledaju nama u lice.
I ruke naše
postaju okrutne.
A zatavljenih pogleda starice
bježe
i nariču
niz poplavljene livade.
I kad se tama poplaši na istoku,
izvlačeći se iz magle,
sunce otkotrlja naše glave
niz polje.
Mi odlazimo natraške.
I gledamo
kako kuće
umiru.

MORE

i gledam more gdje se k meni penje
i slušam more *dobrojutro* veli
i ono sluša mene ja mu šapćem
o *dobrojutro more* kažem tiho
pa opet tiše ponovim mu pozdrav
a more sluša sluša pa se smije
pa šuti pa se smije pa se penje
i gledam more gledam more zlato
i gledam more gdje se k meni penje
i *dobrojutro* kažem *more zlato*
i *dobrojutro more* more kaže
i zagrlj me more oko vrata
i more i ja i ja s morem zlatom
sjedimo skupa na žalu vrh brijega
i smijemo se smijemo se moru

TRI MOJA BRATA

Kad sam bio tri moja brata i ja,
kad sam bio
čtvorica nas.
Imao sam glas kao vjetar,
ruke kao hridine,
srce
kao viganj.
Jezera su me slikala.
Dizali su me
jablani.
Rijeka me umivala za sebe.
Peračice su lovile
moju sliku.
Kad sam bio
tri moja brata
i ja,
kad sam bio
čtvorica nas.
Livade su me voljele.
Nosile su moj glas
i njim su sjekle potoke.
Radovao sam se sebi.
Imao sam braću.
(Imao sam uspravan hod.)
To su bila tri moja brata:
moj brat, moj brat, i moj brat.

NESAGRAĐENA KUĆA

Vrata nemaju izlaza, i nema vrata na koja bi izišli, brate moj.
Nema vrata, ni prozora, ni krova, tvoja kamena kuća,
u koju je ušla (nimalo slična tebi) neviđena noć.
A zašto ni kuće nema, brate moj, zašto nema kuće tvoje?

Došao sam u selo u kome gori tvoje ime
(nimalo slično tvome grobu, nimalo slično tvome odlasku),
jer ti si gradio kuću od plavca kamena, od kamena tvrdog kao san.
Došao sam u selo u kome gori tvoje ime.

I sišao sam u podrum po kojem otac riše tvoj povratak.
I stvara tvoj svijet. I stvara tvoj svijet!
Jer, brate moj, ti si sin (bio si sin) i brat, i otac.
Jer ti si bio sin i brat. I kuća je tvoja narasla jedne večeri.
I mrak su svrdlali prozori njezini. Igrali su čempresi.
Svirala je noć. I krupnjali su tvoji sinovi.
Jedne večeri opet si bio lijep; jer, narasla je kuća tvoja.
Ja sam pjevao.

Godine urlaju po starom zidu, mili moj.
I ruše tvoj dlan. I ruše tvoj san.
Kuća je samo temelj, nacrt tvoje smrti. Brate moj!
Otišla je kuća. Otišla je kuća. Otišla je kuća tvoja.

OPORUKA

Ostavljam staru kapu
svom drugu iz mladosti svoje,
svom davnom voljenom znancu,
svom drugu iz mladosti svoje.
Pilu za rezanje drva
susjedu sa šestoga sprata;
hromom bezrukou Marku
susjedu sa šestoga sprata.
Ostavljam slijepome starcu
kusatog psa
bez repa,
slijepome samotnom starcu.
Prsten što ti si ga dala,
(najljepša moja baštino),
nosit će ruka grobara,
moj prsten,
moj zlatni
prsten što ti si ga dala.
Na kraju ostavljam tebi
mir
mrtvi i teški,
i pravo da pred životom
govoriš u ime mene,
najljepša moja baštino.

Mladići, 1955.